

Advies openbaarmaking van tuchtrechtuitspraken voor sportbonden

Inleiding

Jaarlijks worden er door Nederlandse sportbonden duizenden tuchtrechtuitspraken gedaan. Een tuchtrechtelijke uitspraak bevat altijd informatie over personen, de “betrokkenen”. Zelfs als de aangeklaagde partij een sportvereniging is, zullen de bij de sportvereniging betrokken personen worden vermeld. Als deze informatie naar buiten wordt gebracht - door middel van publicatie van de tuchtrechtuitspraak of communicatie door de sportbond - levert dat een inbreuk op van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Elke sportbond moet hierbij de afweging maken of het doel dat met openbaarmaking wordt beoogd opweegt tegen deze inbreuk. Hierbij zijn onder meer de regels van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van belang.

Een alternatief is om de tuchtrechtuitspraak in geanonimiseerde vorm te publiceren, dus zonder persoonsgegevens. Als de uitspraak hiermee volledig worden geanonimiseerd, dan is niet langer sprake van een verwerking van persoonsgegevens en is de AVG niet van toepassing. Hierbij is van belang dat ook als personen *indirect* kunnen worden geïdentificeerd, sprake is van persoonsgegevens. Zo kan geanonimiseerde informatie bijvoorbeeld via internet vaak relatief eenvoudig tot personen worden herleid. Ook in geval van geanonimiseerde publicatie is daarom zorgvuldigheid geboden omdat de AVG mogelijk onverkort van toepassing is.

In dit advies vindt u informatie over hoe u op de juiste manier om kunt gaan met openbaarmaking van tuchtrechtuitspraken. Dit advies bevat daarbij informatie over de manieren van publicatie, de doelen van publicatie, de wetgeving die daarbij van toepassing is, criteria voor integrale publicatie en een conclusie.

Manieren van publicatie

Het communiceren over tuchtrechtuitspraken kan op verschillende manieren plaatsvinden. Een sportbond zal in ieder geval de beklaagde over de tuchtrechtuitspraak informeren. Op deze manier blijft de publicatie zeer beperkt. De meest vergaande methode is publicatie op de website van een sportbond. Uiteraard zitten daartussen nog andere vormen, zoals:

- Publicatie op het intranet van een sportbond, of een deel hiervan (bijvoorbeeld alleen zichtbaar voor sportverenigingen in een bepaald district);

- Publicatie in een bondsblad;
- Bericht naar (direct) betrokkenen, zoals aankomende tegenstanders en/of officials.

De gedetailleerdheid van de inhoud van de tuchtrechtspraak kan ook op diverse manieren worden gecommuniceerd, onder andere:

- Publicatie van de integrale tuchtrechtspraak;
- Publicatie van naam, overtreding en straf;
- Publicatie van geanonimiseerde tuchtrechtspraak,¹ al dan niet met gebruikmaking van lidnummer² in plaats van naam of initialen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat doorgaans een incident, hoe geanonimiseerd dan ook, wel herleidbaar zal zijn tot een bepaalde persoon.

Doelen van publicatie

De keuze voor een manier van publiceren of de inhoud van de publicatie is afhankelijk van het doel van de publicatie. Redenen voor publicatie kunnen zijn:

Het principe van fairplay kunnen uitvoeren en bewaken

Betrokken sporters en/of sportverenigingen moeten op de hoogte kunnen zijn van een schorsing, zodat wedstrijden een eerlijk verloop kennen. Sporters en/of sportverenigingen die geschorst zijn kunnen hierop worden aangesproken door hun tegenstander of andere betrokkenen. De tuchtrechtspraak moet dan niet breder gecommuniceerd worden dan in het belang van fairplay noodzakelijk is. In veel gevallen is beperkte bekendmaking voldoende, namelijk alleen aan degenen die op een bepaald niveau/leeftijd/regio spelen. Zo zullen senioren in Friesland doorgaans geen belang hebben bij informatie over geschorste junioren in Zeeland.

Als communicatiemiddel van de sportbond met het oog op de maatschappelijke rol die vervuld moet worden

Gedragingen op en rond het sportveld of de sportaccommodatie die zich in het publiek domein afspelen (bijvoorbeeld zware overtredingen op het voetbalveld die in Studio Sport te zien zijn) kunnen maatschappelijke verontwaardiging oproepen. Door open te zijn over het strafproces en eventuele sancties maakt een sportbond haar positie kenbaar en vertolkt de sportbond een voorbeeldrol naar de maatschappij als geheel.

---

¹ Richtlijnen hiervoor zijn terug te vinden op: <https://www.rechtspraak.nl/Uitspraken/Paginas/Anonimiseringsrichtlijnen.aspx..>

² Let op: een lidnummer is ook een persoonsgegeven in de zin van de AVG.

Kwaliteit van de tuchtrechtspraak

Door publicatie kunnen tuchtrechtspraken met elkaar vergeleken worden en kan worden voortgebouwd op eerdere uitspraken. Dit bevordert de kwaliteit en eenduidigheid van de tuchtrechtspraak en maakt het opbouwen van jurisprudentie mogelijk. Dit kan ook worden bereikt door binnen het tuchtcollege de uitspraken beschikbaar te maken of door op basis van gedane uitspraken richtlijnen op te stellen voor passende sancties.

Educatie en communicatie

Het publiceren van straffen maakt aan andere sporters duidelijk hoe het tuchtrecht functioneert en sanctioneert. Daarnaast vergroot transparantie het vertrouwen in het tuchtorgaan. Dit doel kan ook bereikt worden door in meer algemene zin te informeren.

Naming and shaming

Van het publiceren van straffen gaat mogelijk een preventieve werking uit. Zeker binnen een sportverenigingsstructuur is publicatie van een tuchtrechtspraak een straf op zich. Het is mogelijk dat overtredingen minder snel worden begaan, wanneer een tuchtrechtspraak in zijn geheel wordt gepubliceerd. Dit is echter niet zeker. Het is daarbij van belang rekening te houden met impact van de 'digitale schandpaal'. Deze is vaak groter dan gedacht, zowel qua bereik als tijdsduur. Daarbij is het sentiment op social media bijna niet te beïnvloeden en worden berichten snel verder verspreid. Publicatie op internet wordt dan ook als een ingrijpender maatregel beschouwd dan publicatie op een andere manier.

Voldoen aan verplichting Wereld Anti-Doping Code in geval van uitspraken in dopingzaken

In het Nationaal Dopingreglement 2016 is opgenomen dat sportbonden informatie kunnen verspreiden inzake dopingzaken in overeenstemming met o.a. dit Dopingreglement en de Wereld Anti-Doping Code. Volgens de Wereld Anti-Doping Code moeten alle uitspraken in dopingzaken waarin de sporter schuldig is bevonden openbaar worden gemaakt. Dit moet echter wel gebeuren in overeenstemming met de wetgeving, zoals de AVG. Dit betekent dat publicatie van een uitspraak niet altijd verplicht is en er ten minste een afweging moet worden gemaakt op basis van proportionaliteit en subsidiariteit (zie elders in dit advies). Uitspraken waarin een sporter niet schuldig worden bevonden, mogen uitsluitend met toestemming van de sporter openbaar worden gemaakt.

Regels privacy en bescherming persoonsgegevens

Iedere persoon heeft een grondwettelijk gewaarborgd recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer, veelal aangeduid als privacy (artikel 10 Grondwet, artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens). Het recht op privacy is geen absoluut recht. Wanneer het recht op privacy botst met een ander grondrecht, zoals de vrijheid van meningsuiting en informatiegaring, moeten deze

grondrechten tegen elkaar worden afgewogen. Indien een sportbond over tuchtrechtelijke uitspraken wil communiceren moet het privacybelang worden afgewogen tegen het doel dat, zoals hierboven kort geschetst, een sportbond kan hebben om tot publicatie over te gaan.

In Europa regelt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) onder welke voorwaarden persoonsgegevens mogen worden verwerkt. Een van de grondbeginselen van de AVG is dat een doel wordt gespecificeerd voor de verwerking. Doelbinding houdt in dat gegevens slechts mogen worden verwerkt voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Hierover moet dus goed worden nagedacht, wat men precies beoogt met het communiceren van de tuchtrechtsuitspraken.

Daarnaast moet voor elke verwerking een rechtmatige grondslag bestaan, zoals het uitvoeren van een wettelijke plicht of een gerechtvaardigd belang van de sportbond dat publicatie noodzakelijk maakt en zwaarder weegt dan het privacybelang van de betrokken sporter. Een ander kernbeginsel dat hier ook van belang is, is het beginsel van minimale gegevensverwerking. Er mogen niet meer persoonsgegevens worden verwerkt en dus gepubliceerd, dan met het oog op het te realiseren doel noodzakelijk is.

Op 25 april 2013 heeft het College Bescherming persoonsgegevens (tegenwoordig de Autoriteit Persoonsgegevens) naar aanleiding van de door NOC*NSF gegeven informatie over de publicatie van tuchtrechtsuitspraken aan de sportbonden een mededeling op haar website geplaatst.³ In november 2013 is nader overleg geweest tussen het CBP en vertegenwoordigers van NOC*NSF en KNVB. Samengevat gelden volgens het CBP de volgende regels met betrekking tot tuchtrechtsuitspraken. NOC*NSF adviseert deze regels, tenzij sprake is van een uitzonderingssituatie zoals in het volgende hoofdstuk beschreven, in acht te nemen.

- Bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht en dus voor iedereen gelijk, daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen bekende en niet bekende Nederlanders / amateurs en professionals.
- Tuchtrechtelijke uitspraken mogen in principe alleen geanonimiseerd op internet worden gepubliceerd. Hierbij moeten de anonimiseringsrichtlijnen in acht worden genomen.⁴
- Het naar buiten brengen van een tuchtrechtspraak is alleen toegestaan als deze uitspraak niet herleidbaar is tot een bepaald individu. Hetzelfde geldt voor het beantwoorden van vragen van bijvoorbeeld media omtrent een tuchtrechtspraak. In beide gevallen dient de sportbond

---

³ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/cbp-sportbonden-moeten-tuchtrechtelijke-uitspraken-anoniem-publiceren>.

⁴ <https://www.rechtspraak.nl/Uitspraken/Paginas/Anonimiseringsrichtlijnen.aspx>.

de terminologie uit de geanonimiseerde tuchtrechtsuitspraken te hanteren. Dus spreken over ‘de zaak’, ‘de beklaagde’, ‘betrokkene’, ‘partijen’ etc. Er mag worden verteld wat de overtreding was en wat de opgelegde straf is, zonder daarbij ‘man en paard’ te noemen.

- Het Collega Bescherming Persoonsgegevens gaf hierbij aan dat het belangrijk is dat een sportbond vanuit zijn eigen rol blijft opereren en zelf geen persoonsgegevens noemt. Dat anderen (media) vaak heel makkelijk het verband kunnen leggen tussen de tuchtzaak en de persoon of personen die daarbij betrokken waren en dit ook openbaar maken, is niet te voorkomen en wordt de sportbond niet aangerekend.
- Het intern, binnen de sportbond communiceren van de uitgesproken straffen - ten behoeve van een eerlijk verloop van de competitie - is toegestaan, mits de informatie aan de direct betrokkenen ter beschikking wordt gesteld, bijvoorbeeld aan de wedstrijdsecretarissen van de sportverenigingen. Hiertoe dient elke sportbond een eigen modus te vinden.
- Het gebruik van persoonsgegevens is alleen toegestaan als het noodzakelijk is, hetgeen onder meer inhoudt dat aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit moet worden voldaan (zie het volgende hoofdstuk).
- Het door de sportbond naar buiten brengen van persoonsgegevens, zeker in relatie tot tuchtzaken, dient dan ook met grote terughoudendheid te gebeuren.

Het CBP hecht aan de ‘rolvastheid’ van de sportbonden met het oog op de privacywetgeving. Het is niet aan sportbonden om persoonsgegevens van haar leden naar buiten te brengen.

Een tuchtrechtelijke verdenking of veroordeling kan onder omstandigheden worden aangemerkt als een verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens, bijvoorbeeld als het feit ernstig genoeg is dat het ook onder het strafrecht tot een veroordeling zou kunnen leiden.⁵ De Autoriteit Persoonsgegevens, die toeziet op naleving van de AVG, heeft aangegeven dat er een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgevoerd moet worden als er strafrechtelijke gegevens verwerkt en gedeeld worden.⁶ Een DPIA houdt in dat de verantwoordelijke de verwerking in kaart brengt en vervolgens beoordeelt of deze noodzakelijk en evenredig is, wat de risico’s van de verwerking zijn en hoe deze risico’s aangepakt kunnen worden.

Criteria voor integrale publicatie

Het optreden tegen overtredingen op of rond het sportveld of de sportaccommodatie, die maatschappelijk ongewenst of onaanvaardbaar zijn, is onderdeel van het takenpakket van

---

⁵ Rechtbank Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355, par. 4.4-4.5.

⁶ <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/zelf-doen/data-protection-impact-assessment-dpia#voor-welke-soorten-verwerkingen-is-het-uitvoeren-van-een-dpia-verplicht-6667>.

sportbonden. De geloofwaardigheid van een sportbond is in het geding als zij niet in staat is om publiekelijk afstand te nemen van bepaalde vormen van ongewenst gedrag en duidelijk maakt op welke manier tegen de daders wordt opgetreden. Om dit doel te bereiken is het, zoals hiervoor aangegeven, niet nodig geschorsten met naam en toenaam te noemen.

Een mooi voorbeeld is een bericht in september 2014 op de website⁷ van de KNVB over schorsingen (tegenwoordig worden uitspraken van de KNVB uitsluitend gepubliceerd op de intranet omgeving voor voetbalbestuurders):

- Aan een speler van Haulerwijkse Boys (Veld, Junioren) is opgelegd: naar aanleiding van een excessieve overtreding (fysieke agressie) t.o.v. de scheidsrechter een onherroepelijke schorsing van 18 maanden.
- Aan een speler van Saestum (Veld, Junioren) is opgelegd: naar aanleiding van een excessieve overtreding (fysieke agressie) t.o.v. (een) tegenstander(s) een onherroepelijke schorsing van 36 maanden.

Deze sancties zijn door betrokkenen te herleiden tot een specifieke persoon, maar door de geanonimiseerde en abstracte wijze van presentatie wordt ook recht gedaan aan de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Enkel degenen die toch al van het incident afwisten kunnen dit herleiden. Voor een eventuele afschrikkende werking en ter voorkoming van recidive is vermelding van aanvullende persoonsgegevens niet nodig.

In geval van het landelijk zichtbare deel van de sport gaat een voorbeeldwerking uit naar de eigen (jeugd)leden van de sportbond en maatschappij als geheel. Er is dan ook een belang voor sportbonden om duidelijk stelling te nemen in het geval van overtredingen in het publieke domein.

De schorsing na een incident als de beet van Suarez is om die reden bijvoorbeeld publiekelijk bekend gemaakt. Ook het publiceren van schorsingen in het Nederlandse betaalde voetbal is in bepaalde omstandigheden toelaatbaar, zoals bijvoorbeeld uitspraken zoals die op de website van de KNVB te vinden:⁸

Uitsluitingen per 30 april 2019

Kingsley Ehizibue – PEC Zwolle – 1 (competitie)

Mats Knoester – Heracles Almelo 2 – 1 (competitie-, play-off en/of bekerwedstrijd)

---

⁷ <http://www.knvb.nl/nieuws/excessenav/actueel>.

⁸ https://www.knvb.nl/knvb_node/categorie/betaald-voetbal/tuchtzaken.

Bjorn Stassen – Roda JC 2 – 3 (competitie-, play-off en/of bekerwedstrijd)

Het is niet te verwachten dat een profvoetballer schade lijdt door een dergelijke publicatie. Mogelijk alleen bij bijzonder grove overtredingen kan een publicatie daarover schadelijk zijn, maar hierbij geldt dat publieke figuren met dergelijk gedrag toch al in de publieke belangstelling staan.

Ook in een zaak tussen clubs, zoals bijvoorbeeld de uitspraak van 4 maart 2019 over Feyenoord,⁹ worden personen met naam en toenaam genoemd. Gezien de aard van de zaak lijkt in een dergelijk geval een geanonimiseerde tuchtrechtspraak echter niet direct noodzakelijk.

Steeds zal een sportbond moeten nagaan welk doel gediend wordt met publicatie van informatie omtrent tuchtrechtelijke uitspraken. Terughoudendheid is geboden omdat publicatie een groot effect op de betrokkenen kan hebben. Daarbij kan het beoogde doel vaak al bereikt worden met beperkte geanonimiseerde informatie. Hierbij is het ook van belang te kijken naar de doelgroep en waarover deze groep geïnformeerd moet worden. Ook wat gecommuniceerd wordt, de integrale tuchtrechtspraak (met alle overwegingen), het dictum (alleen de uitspraak/sanctie), etc. hangt samen met het beoogde doel van de publicatie.

De sportbond dient een afweging te maken tussen de belangen van de betrokken sporter en de belangen van de sportbond en/of derden. Hierbij moet schriftelijk worden vastgelegd welke afweging is gemaakt en door welk orgaan van de sportbond de afweging is gemaakt. Onder meer de volgende criteria zijn hierbij bijvoorbeeld van belang:

- de ernst en aard van de overtreding
- de details van de overtreding
- het aantal overtredingen
- het niveau waarop sport wordt bedreven, bijv. amateur of beroepsmatig
- de vraag of de betrokken sporter minder- of meerderjarig is
- of er al media-aandacht is geweest voor het incident
- of de sanctie consequenties heeft voor de competitie of *ranking* van de betrokken sporter

Uit deze afweging moet volgen dat het belang op bescherming van het recht op privacy van de betrokken speler niet zwaarder weegt dan het belang van de sportbond en/of derden.

Een overweging die mee kan spelen is of de sportbond de informatie laat indexeren door Google en andere zoekmachines. Google respecteert zogenaamde *robot.txt* waarmee kan worden aangegeven dat

---

⁹ <https://www.knvb.nl/downloads/bestand/19309/knvb-tuchtcommissie-betaald-voetbal---vonnis-feyenoord-rotterdam-n>.

indexeren van bepaalde delen van een website niet gewenst is. De impact van een publicatie is veel minder groot als deze niet op Google te vinden is. Zie ook de uitspraak van het Hof van Justitie (13 mei 2014, C-131/12) inzake het recht om vergeten te worden.

Ook moeten er voldoende maatregelen genomen zijn om te voorkomen dat de belangen van de betrokkene onevenredig worden geschaad. Hierbij is tevens van belang dat:

- de betrokken sporter vooraf duidelijk en volledig is geïnformeerd over de publicatie;
- de betrokken sporter de mogelijkheid heeft gekregen binnen een termijn van twee weken bezwaar te maken tegen de publicatie.
- De overige rechten van de sporter op grond van de AVG worden geëerbiedigd.

Iedere sportbond zal zelf de afweging moeten maken hoe in een specifiek geval wordt gehandeld. Het uitgangspunt hierbij is dat sportbonden zeer terughoudend moeten zijn met de publicatie van niet-geanonimiseerde uitspraken.

Conclusie

Voor het overgrote deel van de tuchtrechtsuitspraken ontstaat hiermee een heldere situatie. Tuchtrechtelijke uitspraken mogen in principe alleen geanonimiseerd op internet worden gepubliceerd. Hierbij moeten de anonimiseringsrichtlijnen in acht worden genomen.¹⁰ Anonimiseren houdt niet alleen in dat de naam van de betrokkene wordt verwijderd. Ook gegevens die indirect tot een persoon herleidbaar zijn, zijn persoonsgegevens, bijvoorbeeld aanvoerder van team A van club X.

In uitzonderingsgevallen is het publiceren van meer informatie mogelijk noodzakelijk. Hierbij moet een belangenafweging worden gemaakt en mogelijk een DPIA worden uitgevoerd. Ook moet rekening worden gehouden met de rechten van de betrokkene, zoals het recht op informatie en het recht op bezwaar. Ook in dit geval mogen niet meer persoonsgegevens worden gepubliceerd dan noodzakelijk.

Voor meer informatie over dit advies kunnen sportbonden contact opnemen met het Instituut Sportrechtspraak via 085 - 066 09 60 of info@isr.nl.

Dit advies is tot stand gekomen met medewerking van mw. mr. V. Zwaan (advocaat bij bureau Brandeis).

NOC*NSF/ISR, juli 2019

---

¹⁰ <https://www.rechtspraak.nl/Uitspraken/Paginas/Anonimiseringsrichtlijnen.aspx>.